

Nr. 36 (730)

Reedel, 28. detsembril 1973

XXV AASTAKÄIK

MITTE OLLA KÜÜNİK...

Rootsi režissöör Ingmar Bergman on üks kaasaja kinematograafia suurkujusid. Tema kunsti väärtus seisneb eelkõige selles kibedas toes, mida kunstnik on välja öelnud maailma kohta, milles ta elab ja loob.

Hiljuti tuli ekraanile Bergmani uus film «Karjed ja sosinad». Sel puhul avaldas prantsuse nädalaleht «Express» intervjuu režissööriga.

«Karjetes ja sosinates» tulevad taas esile kõik teie teemad, võib isegi öelda — pealetükkivad ideed: kommunikatsioonivõimetus, perekonna allakäik, hirm surma ja kiiresti voolava aja ees, jumalast lahtiuule-

mine. Kas niisugused on tõesti teie vaated inimliku eksistentsi tingimuste kohta?

Jah, nii ma usun, aga üldiselt — ei tea. Oma filmi tehes ma ei kavatsenud rääkida inimliku eksistentsi tingimustest. Filmi luues (ei, «looma» — see on siinkohal naljakas sõna), filmi kallal töötades — stsenaariumit kirjutades või siis võtetel, räägitakse alati millestki, mis kuulub minevikku. Kui see «miski» käiks oleviku juurde, saaks filmist reportaaž. Midagi juhtub, midagi tuntakse, toimub mingi sündmus — kuid mõista seda täie tõsidusega ja uuesti luua võib ainult hiljem. Sisemine

tõde peab küpsema, et teda saaks kasutada kunstilises konstruktsioonis.

Pisut kummuline on teile rääkida sellest, et ma elan väikesel Fara saarel Balti meres. Saarel on 700 elanikku — maaharijad ja kalurid, kes elavad sedavõrd rasketes tingimustes, et te ei oska seda endale ettegi kujutada. Ma ei omista neile mingit romantikaoreooli, kuid tunnen end neile väga lähedasena. Nende hulgas on üks vana naine, umbes kaheksakümne viiene. Ta on läbi teinud kolefisliliku elu, kuid jäänud elurõõmsaks, temas on palju sisemist soojust. Ta on inimene selle sõna kõige täiuslikumast mõistest.

Teie filmides otsivad inimesed sageli jumalat?

Ei. Nüüd juba ei. Taevast on absoluutselt tühi, olen selles veendunud.

Kas teie jaoks eksisteerib mõis «lootus»?

Jah, jah, jah. Kui te ei oota elult liiga palju, kui võtate arvesse oma isiklikud võimalused, kui teil õnnestub elada ilma eriliste alandusteta — siis leiate — ma ei ütle, et õnne, aga teatava tasakaalu. Mis õnn tegelikult on, seda ma ei tea. Võib-olla on see elujõu- ja headusepuhanguist tekitatud minutid või sekundid.

Aga milles siis näeb kunstnik väljapääsu?

Kunstnik on «privilegeeritud». Ta on tööpoolest õnneseen. On tal ju võimalik luua oma isiklikku maailma kujundite ja loomingu vahenditega. Ükskõik, olgu see siis romaan, film, muusika, isegi kui asi ei laabu — ikkagi tunneb ta end ajal, mil kogub materjali ja töötab selle kallal, õnnelikuna.

Looming on tegelikult kannatamise küsimus ja minu arvates valdab igasugune kunstnik — olgu ta siis halb või hea, — võimet kannatada. Looming — see on kannatus ja julgus, julgus töö juurde asuda.

Te olete kirjutanud: «Sada aastat tagasi võis kunstiteos maailma muuta. Tänapäeval on kunstil märksa tagasihoidlikum koht.» Kas olete selles endiselt veendunud?

Jah. Sada aastat tagasi võis midagi muuta, öeldes vajalikul ajal vajaliku sõna. Seda tegid Tolstoi ja Strindberg, enne neid Rousseau, Voltaire, Schiller. Nüüd on see poliitikute asi.

Üheainsa korra oma elus olen agressiivsust tunda saanud. See oli mõni aeg tagasi, kui noorus tahtis mind «arhiivi» kanda. See oli siis, kui tegin oma filmi «Häbi», kui noor põlvkond ignoreeris mind nagu vana koletist.

Mäletan väga hästi, kuidas see algas. Aasta tagasi istusid minu ees veel vaimustatud üliõpilased, minu jutust haaratud tüdrukud ja poisid. Ja äkki hakkasid nad minu loengutel käima tohutu suurtes kübarates, suurte mustade prillidega, teesklesid magajaid, kui ma tulin auditooriumi, korraldasid tormilisi miitinguid ja nimetasid mind vanaks idioodiks. Mulle on alati meeldinud noortega vaielda, olen tundnud, et nende protest on mulle lähedane, kuid siin polnud vaidlemine võimalik — nad lihtsalt otsustasid, et olen vaenlane.

Mida nad siis tahtsid?

Et ma kõngeksin! Või, näiteks, lähaksin tehasesse. Elasin üle raske vapustuse. Mul tuli teha valik, kas hakata koos nendega «vilistama» või jääda iseendaga. Otsustasin jätkata oma tööd.

Palun, jutustage pisut iseendast.

Elan sellel saarel juba kaks aastat. Avastasin ta enesele tehes filmi «Nagu peeglis». Kohe

PENTTI SAARITSA

Nerudale

NERUDA, TORNİKELL,
KIVI, MERE, LILLE HÄÄI
LÄBI ALARMIDE
TUHANDETE
JA VAIKUSE.
NÜÜD TUNNISTAN
ÄKKPIMEDUST,
LOODAN KUULDA SEDA
SEALT
KUST ALATI KUULDA ON
OLNUD.
NERUDA, JUURTE OTSIJA
MALMIOTSIA, RAHUTU
RÄNDAJA
INIMESE HÄÄL. KUULATAN
KUULATAN.
KUULEN: PIMEDA LAVA
TAGANT TÕUSEB KULISS
JÄRSK, KUULIDE HAKITUD
MÄESEIN
ANDALUUSIAST ANDIDENI
MINA KUULEN
LUULETAJA HÄÄLT...

Soome kirjanikud MATTI ROSSI ja PENTTI SAARITSA on olnud viimastel aastatel hispaania kirjanduse vahendajaks soome lugejale. Nende sulest on ilmunud ka Tšiili suurpoeedi Pablo Neruda luuletuskogude tõlkeid soome keelde. Nimetagem siinkohal mõningaid neist: «Nii vastab inimene» (1964), «Luuletusi» (1964), «Kell 0» (1969), «Andide virvendused» (1971). Allpool Pentti Saaritsa kirjutatud luuletus, pühendatud Nerudale pärast tema surma.

TÖLKINUD ENN KAAL

KIRI NÕUDMISENI

Üks mees Mustamäel
kes pikki samme võttis
kel raine kooris
rõdul kartuleid
kes usinasti laulukooris
laulis
ja õhtul puhus
sirgeks pasunald
kel naise kartul
väiksel rõdult
alla kukkus
ja mehel pasun
vahel õlut jõi
siis pikad sammud
koridori jättis
ja ära kadus
ning kuhu ta küll jäi
ja kesse tema jälgi
kuskil nähtud on
see mulle kirjutagu
naaber
kellel polnud
rohkem sõpru
palub teid
Mustamäel üksik postkast
nõudmiseni.

MARI KASK

LEIDSIN RAAMATU
NIMETU
ÜSNA HALLI
JA ILMETU
UUDISHIMU
MIND KIHUTAS
LUGEMA ÕHUTAS
AGA EI OSANUD MA
SÕNU NEID LUGEDA
HAKKASIN UUESTI ÕPPIMA
LAPSEPÕLV TULI TAGASI
EHKKI AEG LÄKS EDASI
SIND NIMETU RAAMAT
PEAN TÄNAMA
ET MAAILM MIND
TÄNA VEEL
ÜLLATAB

ENE KASEORG

KAS TUNNETE ISEENNAST?

Antud juhul pole tegemist liikluseeskirjade kontrolliga, vaid psühholoogilise katsega, mille abil võib kontrollida oma iseloomu ning avastada endale seni veel tundmata mõningaid psüühikaelemente. Test on koostatud USA sotsiaalpsühholoogi Herman J. Lowdocks poolt ning seda on edukalt kasutatud mitmetel elukutse soovitamise konkurssidel.

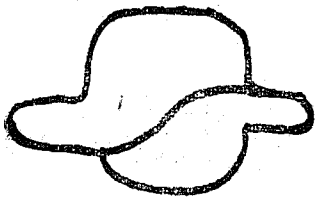
Ülesanne 1A.

Kirjutage välja arvude 1, 2, 3, 4 kõrvõimalikud omavahelised korrutised ning paigutage tulemused pingeritta.

Ülesanne 1B.

Kirjutage 22 sekundi jooksul välja viietähelised kombinatsioonid sõnast FREUD.

Ülesanne 2A.

Joonistage kuju sisse väike rist.

Asetage leht enda ette, keskenduge ning püüdke tunnetada, kuhu see rist kõige paremini sobiks.

NB! Ärge kiirustage!

Ülesanne 2B.

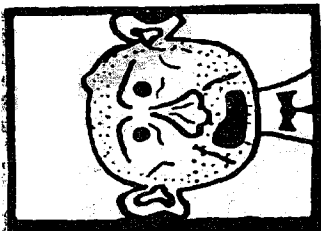
Leidke neljas sõna.

DOLL
COLL
BOLL
.....

Ülesanne 3A.

Meenutage oma viimast külaskäiku loomaaeda. Missuguse looma puuri ees veetsite kõige rohkem aega?

Ülesanne 3B.

Mitu nägu on pildil kujutatud?

Autotesti tulemuste arvestus.

Ülesanne 1A. Kui teie koostatud pingerea elementide absoluutväärtus kasvab — 5 p.
kahaneb — 18 p.

Ülesanne 1B. Kui 3 esimest kombinatsiooni algavad tähega F — 13 p.

Kui 2 esimest kombinatsiooni algavad tähega F — 8 p.

Kui teine kombinatsioon algab tähega E — 2 p.
— 5 p.

Muud variandid

Ülesanne 2A — Kui teie poolt joonistatud rist oli ülalpool kuju sees — 6 p.

allpool sees — 12 p.
keskjoonel — 0 p.
ülemisel piirjoonel — 14 p.
alumisel piirjoonel — 15 p.

Ülesanne 2B. AOLL — 5 p.

Muu — 10 p.

Ülesanne 3A. Elevant — 10 p.

Alligaator — 9 p.
Lövi või tiiger — 8 p.
Papagoi — 6 p.
Ahv — 5 p.
Mõni muu loom — 4 p.

Ülesanne 3B. Ei ühtki nägu — 5 p.

Üks nägu — 10 p.
Kaks nägu — 20 p.
Veel rohkem — 30 p.

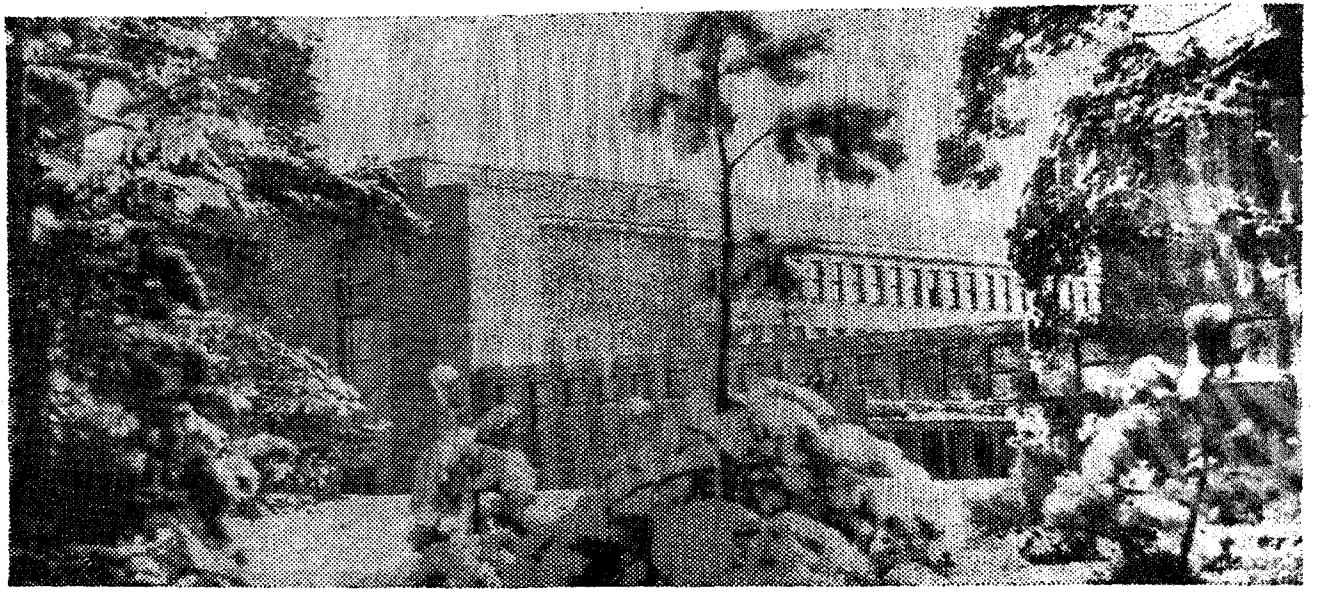
Punktide kokkuarvestamine.

Punktid arvestatakse kokku eraldi: A-variantide vastuste eest saadud punktid ning B-variantide punktid. A summast lahutada B summa.

Vastused 4. lk.

(Järg 4. lk.)

TPI rektoraat ja ühiskondlikud organisatsioonid soovivad instituudi kollektiivile head vana aasta lõppu ja uue algust!

PROF.
HARALD
VELNER — 50

19. detsembril tähistati TPI-s sanitaartechnika kateedri professori, sanitaartechnika probleem-laboratooriumi teadusliku juhendaja, tehnikadoktor HARALD VELNERI 50. sünnipäeva.

Prof. H. Velner sündis inseneri perekonnas Narvas. Pärast TPI lõpetamist kiitusega suunati ta aspirantuuri Leningradi Polütehnilise Instituuti, kus ta kaitses kandidaadiväitekirja 1955. a. hüdroenergeetika alal ja doktoridissertatsiooni 1968. a. veemajandusprobleemide valdkonnast. Samast aastast töötab H. Velner TPI-s — algul dotsendina, alates 1970. a. professorina.

Prof. H. Velner on andnud suure panuse noorte spetsialistide ettevalmistamisse. Ta on viljakas teadlane, tema juhendamisel on lõpetatud viis kandidaadiväitekirja. Sanitaartechnika probleemlaboratoorium, mille loomisel ta oli üks initsiaatoreid, on kujunenud NSV Liidus üheks keskuseks veekogude kaitse ja vee kvaliteedi probleemide alal. Laboratooriumi sidemed ulatuvad samuti VMN liikmesriikidesse, Soome, Rootsi jt. riikidesse.

Prof. H. Velnerile on kahel korral omistatud Nõukogude Eesti preemia — 1967. a. teaduslike tööde eest Eesti NSV veeresursside komplekse kasutamise alal ja 1972. a. väikepuhas-tusseadmete väljatöötamise ning juurutamise eest.

Juubilar kuulub paljudesse teaduslikesse nõukogudesse ja komisjonidesse. Tema juhtimisel töötab NSVL — Soome teaduslik-tehniline töögrupp, kelle ülesandeks on Soome lahe kaitsmine reostuse eest.

Kollegide poolt on H. Velner hinnatud kui hea seltsimees ja sõber, kes suhtub vajaliku tähelepanuga kõikidesse küsimustesse. Eeskätt tunneb juubilar suurt muret veekogude puhtuse pärast, kogu ta töö on suunatud sellele, et säilitada meid ümbritsevat loodust puhtana.

TEADAANNE

29. det. kell 19.30
Tammsaare tee 35

VANA-AASTA LÕPUPIDU

- Näärivana
 - Võimalus kinkida nimelisi kingituspakke
 - Tantsuks ansambel S. Klubi juhatusel
- Pääsmed eelmüügil A IV-105 (üliõpilaspilet + 60 kop.)

TPI raamatukogu teenindavad osakonnad

Teenindavatest osakondadest asuvad teadusliku kirjanduse osakond ja bibliograafiaosakond Mustamäel, Ehitajate tee 5, ning õpikute osakond Lai t. 5.

Teadusliku kirjanduse osakonnas registreeritakse lugejaiks instituudi õppejõude, teenistujaid ja töötajaid väljastpoolt instituuti. Siin laenutatakse valikuliselt raamatuid nii koju kui ka lugemissaalis kasutamiseks. Lugemissaalis on välja pandud 1500 ajakirja, millest koju ei laenutata jooksva ja eelmise aasta ajakirju.

Teadusliku kirjanduse osakonnas korraldati ümber endine käsikogu. Nüüd saab laenutus-

punktist nr. 2 — õpikuid, laenutuspunktist nr. 3 — käsiraamatuid, sõnastikke, tehnikakirjanduse erialade ja ühiskondlik-poliitilist kirjandust. Mõlema laenutuspunkti kogu täieneb pidevalt uute väljaannetega.

Laenutuspunktist nr. 1 laenutatakse teaduslikku ja ilukirjandust ning varasemate aastate ajakirju.

Bibliograafiaosakonna töötaja rõdu teeninduspunkti aitab täpsustada andmeid trükiste kohta, juhendab kirjanduse otsimist ja faktiliste materjalide leidmist teatmekirjanduse põhjal.

Õpikute osakonnas registreeritakse lugejaks üliõpilasi, laenu-

tatakse õpikuid ja uuritakse õpikute varustatuse küsimusi.

Lugemissaali fond ühiselamus nr. 2 sisaldab rohkearvuliselt õpikirjandusala seid kõiteid kohapeal lugemiseks. Samas on võimalus heita pilk paljudesse ajalehtedesse ning ühiskondlik-poliitilistesse, ilukirjanduslikesse, spordi- ja kultuurielu käsitlevatesse ajakirjadesse. Lugemistoas seisavad avariitülid, kust võib koju laenutamiseks võtta oma soovi järgi ilukirjanduslikke teoseid.

Uue moodusena on raamatukogu hakanud organiseerima nn. rändnäitusi ühiselamus nr. 2, lugemissaalis raamatukogu fondides leiduvate kirjanduse-, kunsti-, muusika-, spordi- ja filmialaste väljaannete tutvustamiseks. Raamatud on paigutatud avariitülitele. Lugejad võivad väljapandud kirjandust kasutada kohapeal või soovi korral laenata ka koju.

Koplis asuv lugemissaal teenindab lugejaid majandusala raamatute ja ajakirjadega.

Lai t. 5 lugemissaali kasutuselevõtmine sõltub remondi käigust. Kui saal avatakse, on lugejate kasutuses kohapeal lugemiseks ajalehed ja ajakirjad ning õppekirjandus.

Laenutamine toimub raamatukogus praegu veel n.ö. «käsitsti», abiks korrustevahelised liftid, mõned statistikaaparatuurid ja kared raamatute toomiseks-viimiseks. Fondist toob ja otsib soovitud raamatu raamatukogutöötaja. Leidmine on seda kiirem, mida täpsemalt on teada raamatu asukoht. Endisest kogemusest enam ei aita, sest raamatute asukohad on muutunud, kõik raamatud on ümber tõstetud. Sellepärast on teenindamise huvides vaja lugejatel esitada korrektselt täidetud nõudesedelid.

Murerikka probleemina püsib endiselt päevakorras raamatute tagasisaamine. 1. det. oli veel 111 päevast üliõpilast mõõdnud aastast jäänud raamatukogu ees võlglasteks. See tähendab umbes 300 kasutult seisvat raamatut, mida ootavad nooremad kursused. Sellepärast tuleks juba talvise eksamisessiooni lõppedes oma õpikutevarud läbi vaadata ja kui eksam tehtud, raamatud selle aine kohta kohe raamatukogusse tagasi tuua. Selline vahepealne ülevaade aitab hõlpsamini kätte saada ka n.ö. «ränddama» läinud raamatud, mis eriti kevadel dipomandidele ja teistele üliõpilastele sügisel palju arusaamatusi toovad.

S. KABI
TPI raamatukogu õpikute osakonna juhataja

Malesõnumeid

* Lõppesid Tallinna «Kalevi» kehakultuurikollektiivide vahelised esivõistlused. Sel aastal esmakordselt finaalis mänginud TPI majandusteaduskond saavutas 8 võistkonna hulgas neljanda koha. Oma panuse selleks andsid nii õppejõud kui tudengid.

* Peeti matš 25-l laual õppejõudude-teenistujate koondise ja üliõpilaste vahel. Traditsiooni kohaselt jäid üliõpilastel viimased laud tühjaks ja võit kuulus tulemusega 14,5:10,5 õppejõududele. Tudengite koosseis oli siiski tunduvalt tugevam kui eelmisel aastal ja matš sedavõrra huvitavam. Õppejõududele tagas võidu just nende visa ja edukas mäng esimesel kümnel laual spordijärkudel tugevamate üliõpilaste vastu.

Esile võib tõsta õppejõudude Timma ja Siimeri ning üliõpilaste Kruusiaugu ja Krooni võite.

* Tallinna naiste meistrivõistlustel jagas esikohta Leili Pärnu (TI-71). Samuti tuli esikoha jagamine TPI-le «Kalevi» vabariiklikelt meistrivõistlustelt. Üllatajaks oli seekord Regina Leonavičius (LS-31). Mõlemal seisavad ees matšid puhtale esikohale.

* «Spordilehe» maleülesannete lahendamise võistlustel esines edukalt keemiateaduskonna õppejõud Indrek Tamveelus.

ERIK TERK

TPI Spordiklubi ja kehallskasvatuse kateeder avaldavad sügavat kaastunnet Hugo Kaselaanele ISA surma puhul.

TPI Spordiklubi ja kehallskasvatuse kateeder avaldavad sügavat kaastunnet õppejõud Ivo Leedile VONNA surma puhul.

Vastutava toimetaja aset. M. RANDVEER

«Таллинский политехник», Орган парткома, ректората, комитета ЛКСМЭ и профкома Таллинского политехнического института».

Trükikoda «Ühiselu»
Pikk tn. 40/42

Hind 2 kop.

MB-10267

Tallinn nr. 2419

MITTE OLLA KÜÜNIK...

(Algus 3. lk.)

armusin sellesse saaresse. Tulin tagasi, et hakata väntama filmi «Isik». Otsustasin siia jääda. Olin tollal Stokholmi Kuningliku Teatri direktor, kõik see hakkas tüütama, tahtsin olla üksinduses. Omamoodi oli see «Vanamehe ja mere» romantiline variant! Raha mul polnud. Sõbrad olid veendunud, et olen hulluks läinud. Kuid mina jonnisin, ehitasin siia endale maja. Tänavu talvel sai valmis teine maja — stuudio ja kinosaal! Jaoks. Midagi luksuslikku selles pole, kuid on hubane ja mugav. Käivatsen siin elada oma elupäevade lõpuni. Elame täiesti lihtsalt — loeme, kuulame muusikat, vaatame televiisorit.

Te peate lugu televiisorist? Televiisor on minu kirk. Minu «nõrkus». Ta annab mulle kaks asja. Esiteks — informatsiooni peale ajalehede (iga päev loen läbi viis ajalehte — neli Stokholmi oma ja ühe kohaliku). Rabav on näha ekraanil seda, mis maailmas toimub. Mulle meeldivad väga mitme seeriaga filmid, kuigi nad on pisut totrad. Kuid nad meeldivad mulle tööpoolest! Vaatan neid ja lõdvestun. See

on tõeline puhkus. Televiisorit vaatan siiski vaid õhtuti. Et üks «nõrkus» oleks tõeline «nõrkus», tuleb talle alla anda distsiplineeritult.

● Kas olete väga distsiplineeritud?

See on mulle vajalik. Ma ei saa töötada korralageduses või improviseerida. Tõusen kell 7.30. Hommikueine järel jalutan tund aega igasuguse ilmaga, siis kirjutan lõunani, einestan veel ja kell üks päeval hakkkan tööle ning töotan kuni kella kolmeni. Siis väike puhkus. Töö pole mitte midagi ühist inspiratsiooniga või muude taoliste lollustega.

● Molière ja Strindberg — on nad teie õpetajad?

Molière on inimestele väga lähedane. Temas on nii palju inimlikku soojust, elujõudu! Ta vaated on nii selged. Ta on vaba ja tugev inimene, kes suutis selliseks jääda ühiskonna ja ajajärgu kiuste, milles ta elas. Iga sõna on tal kirjutatud arusaamisega teatrist. Ta teeb õnnelikeks näitlejaid ja lavastajaid. Ja peamine, Molière pole kunagi küüniline...

(Ajalehest «Literaturnaja Gazeta», 7. nov. 1973.)

Psühholoogilise testi vastused

Kui Teie poolt saadud punktide arv on vahemikus (—44) — (+5)-ni või (+38) — (—14)-ni, siis võite kindel olla, et

- piisab mingist moodsast ajendist ning autoriteetset allikast, et provotseerida teid lahendama mõttetuid ülesandeid;
- olete kergeusklik ja üldse mitte enesekindel;
- teil on kaldumus langeda müstika ohvriks ning olla hea katsehiir iga sorti avan-

türistidele;

- teid on ääretult lihtne ninapidi vedada.
- Kui aga Teie poolt saadud punktide summa ei satu ülalmainitud vahemikesse, siis võite iseendaga täiesti rahul olla, sest
- olete inimene, kel puudub igasugune liigne uudishimu;
 - olete tõsine töömees, kes ei tegele totrustega;
 - olete inimene, kellele kõik teis eneses ja teid ümbritsevas on ammu-ammu selge.